

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. ארימילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה. אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – פרט ל"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך, ובמדבקות השאלון שקיבלת מודפסים פרטי השאלון המיועד לך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקוקן) משום שחלק זה לא ייסרק. מותר לכתוב משני צידי הדף במחברת הבחינה.
- אם נחוצה לך מחברת בחינה נוספת, יש לפנות אל המשגיח ולוודא כי גם במחברת הנוספת הודבק מדבקות נבחן (בלי שם) ומדבקות שאלון. כמו כן יש לוודא כי המשגיח הדביק על המחברת הנוספת גם את המדבקה "מחברת נוספת" שצבעה כתום. את המדבקה יש להדביק בין שתי הסיכות, בשני צידי הסיכה.
- יש לוודא כי המשגיח רשם את מספרי המחברות במקום המיועד לכך בתחתית העמוד, בכל המחברות שהשתמשת בהן.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה. יש לציין את המילה "טייטה" בראש כל עמוד שישמש לסיוטה.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת, משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקות נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملامات	מדבקות שאלון ملصقة نموذج امتحان
שנה السنة חודש الشهر מועד موعد סמל ביה"ס رقم المدرسة מס' תעודת זהות رقم الهوية	סמל השאלון رقم النموذج שם השאלון اسم النموذج
יש להדביק כאן ↑ מדבקות נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	יש להדביק כאן ↑ מדבקות שאלון يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة نموذج امتحان

מחברות ☐ מתוך ☐ מחברת ☐
الدفاتر من الدفتر

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أعطيت دفتر إضافي

* التعلیمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים ברמה ג

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון — **הבנה והבעה**: 80 נקודות
פרק א: הבנת הנקרא — 55 נקודות
פרק ב: הבעה — 25 נקודות
חלק שני — **לשון**: 20 נקודות
סך הכול — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי, לועזי-עברי, עברי-עברי או מילונית.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלון בגוף השאלון לפי ההוראות.
(2) יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי הדקדוק.
- שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
- השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל נבחנת ונבחן להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

חלק ראשון – הבנה והבעה (80 נקודות)

בחלק זה שני פרקים: פרק א: הבנת הנקרא, פרק ב: הבעה.
ענו על כל השאלות לפי ההוראות בכל פרק.

פרק א – הבנת הנקרא (55 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קראו אותם, וענו על כל השאלות שאחריהם.

טקסט 1

כשחיות הבר¹ מתקרבות לעיר

ענת ג'ורג'י*

פסקה א בשנים האחרונות אנחנו רואים יותר ויותר חיות בר בערים: בירושלים מסתובבים שפני הסלע, בחיפה מתהלכים עשרות חזירי בר, במודיעין קפצו לבקר צבועים², בתל אביב אפשר לפגוש מקרוב להקות תנים³, וברמת גן יש כבר מי שמשאיר להם קערות עם מים ומזון כאילו היו חתולי רחוב. לדברי האחראים בחברה להגנת הטבע, התופעה הזאת נובעת מהרחבת הפיתוח העירוני והבנייה במקומות שהיו פעם שטחים פתוחים בלי בניינים, ואשר חיו בהם בעלי חיים. כתוצאה מהתרחבות הערים הצטמצמו שטחי הטבע שלהם. בעלי החיים איבדו את הבית שלהם והיו צריכים לחפש פתרונות אחרים, וכך התקרבו יותר לבני האדם.

פסקה ב אבל לא רק צמצום השטחים הפתוחים הביא את חיות הבר אל הערים. סיבה נוספת לכך קשורה לפחי הזבל המלאים ברחובות ובפארקים. בכל מקום יש זבל רב, שהופך להיות מזון זמין לחיות. וכך, במקום לעבוד קשה כדי למצוא מזון, החיות פשוט מגיעות לפח הקרוב אליהן ונהנות מארוחה מפנקת ללא הגבלה וללא מאמץ. גם האוכל שאנשים משאירים בפינת הרחוב לחתולים מושך אליו חיות.

פסקה ג "ההסבר לתופעה הוא החיפוש של החיות אחר שלוש המ"מים, כלומר שלוש המילים הפותחות במ"ם: מזון, מים ומחסה"⁴, מסכמת מנהלת בחברה להגנת הטבע. לדבריה, "ככל שנמשיך לספק לבעלי החיים את שלושת הדברים האלה,

*מעובד על פי ג'ורג'י, ע' (2021). איך לצאת מהשכונה החדשה עם כל כך מעט כבישים? את הדיירים מעסיק מטרד אחר. אווזר מאתר TheMarker, דה-מארקר 31 בדצמבר 2021.

¹חיית בר – בעל חיים שנמצא בטבע ואינו מטופל על ידי האדם בניגוד לבעלי חיים שחיים בבתי של בני האדם.

² צבוע – בעל חיים טורף דמוי חתול.

³ תן – בעל חיים טורף ממשפחת הכלביים.

⁴ מחסה – מקום להתחבא ולהסתתר בו.

כך הם יגיעו אלינו יותר ונראה תופעות כמו חזירי הבר בחיפה גם בערים אחרות. אנחנו מביאים את החיות אלינו ואז מחפשים דרכים להרחיק אותן מאיתנו".

פסקה ד צמצום המרחק בין בני האדם לחיות משפיע על שני הצדדים. יש חיות שמעבירות מחלות לבני האדם ויש חיות שיכולות לתקוף בני אדם ולפצוע אותם. כך שמענו על חזיר בר שפגע בתושב חיפה ופצע אותו. מצד שני, הפגיעה של האדם בחיות קשה לא פחות, ולא כל החיות מצליחות להתרגל למציאות החדשה. חלק מהחיות נעלמות לאחר שהורעלו מן הפסולת שברחובות או לאחר שנדרסו בכבישים.

פסקה ה הבנייה תמשיך ותגדל בעתיד, וכך יגדל גם מספר הכבישים ומסילות הרכבת. השטחים הפתוחים יצטמצמו, ובכל מקום תהיה עוד ועוד פסולת. אם לא נפתור את הבעיה כבר עכשיו, נמצא את עצמנו הולכים ברחוב לצד תנים וחזירי בר רעבים וחסרי פחד, ונגרום לפגיעה קשה בחיות בר אחרות.

פסקה ו אז מה אפשר לעשות? לדעת אנשי רשות הטבע, צריך להרחיק את בעלי החיים מהעיר ולשמור על הניקיון, לאסור השלכת פסולת באזור הציבורי ולתת קנס של אלפי שקלים למי שיעשה זאת, כמו גם למי שמאכיל חתולי רחוב. דוגמה לכך היא פעולתה של עיריית תל אביב שמתמודדת עם התנים בפארק הירקון. עובדי העירייה התחילו לאסוף את הפסולת בפארק לפניי החשכה, ולתנים שיוצאים בערב אין מה לאכול, ואז הם חוזרים לשטחים הטבעיים שלהם.

פסקה ז צריך לעשות עוד כמה פעולות – לסלק את האשפה מהרחובות, לסגור היטב את פחי הזבל הציבוריים ולשמור על יחס נכון בין שטחי הטבע לבין בנייה של בתי מגורים. יש ערים, כמו תל אביב, שכבר החלו לעשות זאת, אבל זה לא מספיק. כדי שהפעולות האלה יצליחו חייבים לעשות אותן בכל הארץ בצורה מסודרת, מתוכננת ותחת פיקוח. רק כך נוכל לאפשר לחיות לשמור על הבית שלהן ולהרחיק אותן מהבית שלנו.

השאלות

1. על פי פסקה א, מדוע אפשר לראות היום יותר ויותר חיות בר בעיר? (3 נקודות)

- כי בעלי החיים אוהבים את הסביבה הטבעית שהם חיים בה.
- כי בעלי החיים מעדיפים להתקרב לבני האדם בעיר מאשר לחיות בטבע.
- כי בעלי החיים לא רגילים לסביבה הטבעית שהם חיים בה.
- כי בעלי החיים הגיעו לעיר בגלל הבנייה וצמצום שטחי המחיה שלהם.

2. ציינו סיבה נוספת לכניסתן של חיות הבר לערים, על פי פסקה ב. (4 נקודות)

3. בפסקה ב כתוב "הופך להיות מזון זמין לחיות". (4 נקודות)

מה משמעות הצירוף "מזון זמין" במשפט זה?

- מזון טעים ומזין במיוחד.
- מזון שאפשר להשיג אותו בקלות.
- מזון שקשה להשיג אותו.
- מזון שאוכלים אותו זמן רב.

4. כשאנחנו מגדלים חיות בבית (כמו כלב או חתול), אנחנו רוצים לתת להן מים, מזון ומחסה. אבל במאמר מזהירים אותנו שלא נדאג כך לחיות הבר. על פי פסקה ג, מדוע לא כדאי לדאוג כך לחיות הבר? (5 נקודות)

5. על פי פסקה ד, כיצד האדם פוגע בחיה, וכיצד החיה פוגעת באדם. (5 נקודות)

6. בפסקה ו' הכותבת מביאה דוגמה.

א. מה מטרת הדוגמה בפסקה ו'? (3 נקודות)

- לתאר את כניסת חיות הבר לפחי הזבל של הפארק העירוני.
- להוכיח שאפשר להרחיק את חיות הבר מהפארקים.
- להוכיח שאי אפשר להרחיק את חיות הבר מהפארקים.
- להסביר שצריך להתייחס לחיות הבר כמו לחתולי רחוב.

ב. הכותבת מזכירה את עיריית תל-אביב גם בפסקה ו' וגם בפסקה ז'. מדוע?

(3 נקודות)

7. בפסקה ז' נכתב "רק כך" נוכל לאפשר לחיות לשמור על הבית שלהן ולהרחיק

אותן מזה שלנו". למה הכוונה במילה כך במשפט? (4 נקודות)

- רק באמצעות הרחקת הזבל והפסולת ותכנון הבנייה בכל הארץ
- רק באמצעות האכלת החיות ובנייה רבה של בתים בכל הארץ
- רק באמצעות טיפול בבעיית האשפה ובפחי הזבל בעיר
- רק באמצעות הרחקת החיות מן הבית הטבעי שלהן אל העיר

טקסט 2

מהטבע אל העיר

נעמי נתן*

פסקה א בזמן שנשארנו בבתים בגלל נגיף הקורונה, רחובות הערים התמלאו בחיות בר – חזירי בר, צבועים, תנים ושפני סלע. המפגש עם חיות הבר ברחוב מעורר פחד ומטריד. לכבוד "יום איכות הסביבה" שמתקיים כל שנה ב־5 ביוני, שאלנו את עמיר בלבן, מנהל תחום טבע עירוני ב"חברה להגנת הטבע", מהם הגורמים לתופעה, מהן הסכנות של התופעה ומה ניתן לעשות.

מה הם הגורמים לכניסה של חיות הבר לערים?

פסקה ב האדם משפיע על הסביבה שלו, על האקלים, על החי והצומח, אך לעיתים הוא נוהג בטבע בצורה לא נכונה. אנו מרגישים זאת היטב, במיוחד הרגשנו כך בתקופת הקורונה שבה נכנסו חיות בר רבות לרחובות הריקים.

פסקה ג בני האדם חיים בצפיפות, מזהמים את סביבתם ברעלים שונים כמו פלסטיק וחומרי הדברה⁵ ופוגעים בבריאות. אנחנו מתנהלים ברשלנות: בונים בכל מקום ופוגעים במקומות גידול של חיות בר באמצעות מערכות כבישים, חשמל, ביוב ומים. כמו כן בני האדם משליכים אשפה ללא אבחנה, מאכילים חיות והופכים את מקומות האשפה לתחנות אכילה לחיות. כל הפעולות האלה גורמות להתפרצות של חיות אל סביבת האדם. חזירי הבר בחיפה ושפני הסלע בירושלים הם דוגמה לאופן שבו אנחנו מנהלים את הסביבה שלנו.

מהי הסכנה בכניסת חיות הבר לערים?

פסקה ד באופן כללי חיות הבר אינן מסוכנות לנו. הבעיה מתחילה כשנוצר מפגש פיזי בין בני האדם לבין החיות. למשל, מפגש לא נעים בין מי שנכנס לחדר אשפה לבין חזירת בר שבדיוק מבקרת שם. היא תדחוף ותפיל אותו. לכן מי שמתכנן חדרי אשפה שלא נסגרים, שלא יתפלא שחזירי הבר יגיעו כדי לאכול את השאריות. כך גם אם נפגוש במקרה שפני סלע ותנים, הם יכולים להדביק אותנו במחלות שונות.

* מעובד על פי נתן, נ' (2021). "מהטבע אל העיר – פלישת חיות הבר". אוצר מאתר דוקטורס. 8 ביוני 2021
⁵ חומרי הדברה – חומרים המכילים רעלים להגנה על צמחים מפני מזיקים ומחלות.

מה עושים?

פסקה ה יש לטפל בבעיות האלה בשלוש רמות. **ברמה הממשלתית** – יש לקבוע כללים לתכנון הערים השונות ולפיתוח שלהן, לצמצם את השימוש בשטחים טבעיים למטרות בנייה ולשמור על שטחי הטבע עבור החיות וגם עבורנו. **ברמה העירונית** – כל עיר צריכה לדאוג לכך שמערכות המים והכבישים, ובעיקר פינוי הפסולת, יהיו תקינות. אם הן לא תקינות – יש לתקן אותן. **וברמה האישית** – כל אחד מאיתנו חייב לשמור על סביבה נקייה ולצמצם צריכה של מוצרים (כמו מוצרים חד־פעמיים) שגורמים לפסולת רבה.

השאלות

8. בפסקה ב עמיר בלבן טוען כי "האדם משפיע על הסביבה שלו, אך לעתים הוא נוהג בטבע בצורה לא נכונה".
על פי פסקה ג, הביאו שלוש דוגמאות להתנהגות לא נכונה של האדם ביחס לסביבה שלו. (6 נקודות)

(1) _____

(2) _____

(3) _____

9. בפסקה ג נכתב: "אנחנו מתנהלים ברשלנות". לפניכם ארבעה משפטים. איזה מהמשפטים מדגים התנהלות ברשלנות? (3 נקודות)

- אנחנו מקפידים על הסביבה שלנו ומבינים כל מה שאנחנו עושים.
- אנחנו גורמים נזק לסביבה מבלי להבין עד כמה אנחנו פוגעים בה.
- אנחנו מנהלים את הסביבה שלנו היטב ובונים בה בניינים רבים.
- אנחנו פועלים גם למען עצמנו וגם למען חיות הבר בסביבה שלנו.

10. הריאיון בטקסט התקיים לקראת יום איכות הסביבה. על פי הטקסט, איך נושא חיות הבר קשור לאיכות הסביבה? (5 נקודות)

11. מנהל החברה להגנת הטבע, עמיר בלבן, מפרט ב**פסקה האחרונה** שלוש דרכים לעצור את כניסת חיות הבר לעיר. מה המטרה בציון דרכים אלה? (3 נקודות)

הקיפו את התשובה הנכונה ביותר.

- לטעון שרק שמירה על איכות הסביבה תעצור את כניסת החיות.
- להשוות בין האחריות של הממשלה ובין האחריות של העיריות.
- להסביר שהאחריות לעצור את כניסת החיות לעיר היא של כולם.
- לתאר את גודל הסכנה שבכניסת חיות הבר לסביבה העירונית.

12. על פי טקסט 1 וטקסט 2, **הקיפו** את ההשלמה המתאימה ביותר מבין המילים המודגשות. (7 נקודות)

התופעה של כניסת חיות בר לשטחי **הטבע** / **העיר** הולכת ומתרחבת בזמן האחרון, במיוחד בתקופת הקורונה. התופעה נובעת בעיקר מהתנהגות **בני האדם** / **בעלי החיים** ביחס לסביבה. האנשים **מצמצמים** / **מרחיבים** את שטחי הבנייה, ונוסף על כך הם **משאירים** / **אוספים** פסולת רבה בכל מקום. **התועלת** / **הסכנה** של התופעה הזאת היא פגיעה גם בבני האדם וגם בחיות. רק חוקים מסודרים בכל הארץ, קנסות ושמירה על הניקיון יוכלו **להרחיב** / **לצמצם** את הנזקים של התופעה ו**להרחיב** / **לצמצם** את האפשרות של חיים משותפים של בני האדם וחיות הבר אלו לצד אלו.

פרק ב – הבעה (25 נקודות)

בחרו את אחד מהנושאים 13-14 שלפניכם, וכתבו עליו חיבור בהיקף של 150 מילים לפי ההוראות.

שימו לב: כתבו את החיבור בעמוד 11. תוכלו להשתמש בעמוד 12 לטיוטה.

13. ניסויים בבעלי חיים

ניסויים ומחקרים רפואיים רבים נעשים על בעלי חיים, ויש בזה פגיעה בהם. התומכים בניסויים בבעלי חיים טוענים כי בכך אפשר לפתח תרופות שמצילות חיים. הביעו את דעתכם בשאלה זו ונמקו את דבריכם.

או:

14. לדבר בעברית

יש מורים שאומרים שהתלמידים העולים החדשים צריכים לדבר בבית הספר רק בעברית, גם בשיעור וגם בהפסקה. הביעו את דעתכם בנושא ונמקו את דבריכם. אתם יכולים לשתף חוויות מן הניסיון האישי שלכם.

חלק שני: לשון (20 נקודות)

ענו על כל השאלות 15-19 (לכל שאלה 4 נקודות)

15. במשפטים שלפניכם מודגשות שתי צורות של שם המספר. **הקיפו** את הצורה הנכונה על פי הקשרה במשפט.

- כיום יש בישראל רק **שישים וחמישה** / **שישים וחמש** סוגים של ציפורים ועופות.
- רשות הטבע והגנים מפעילה **עשרים ואחת** / **עשרים ואחד** תחנות מעבר לטיפול ראשוני בחיות בר פגועות.
- בישראל יש בית חולים **אחד** / **אחת** לחיות בר.
- בבית החולים לחיות הבר עובדים **שלוש** / **שלושה** רופאים וטרינרים.

16. במשפטים שלפניכם השלימו את הפעלים החסרים על פי שמות הפועל שבסוגריים.

- בית החולים לחיות הבר (**לטפל**) _____ בבעלי חיים אחרי שאנשים (**למצוא**) _____ אותם פצועים בטבע.
- מטרת בית החולים היא שבעלי החיים _____ (**לחזור**) לטבע בסיום הטיפול.
- כל מי ש _____ (**לרצות**) להתנדב למען החיות, מוזמן.

17. במשפטים שלפניכם בחרו בתשובה הנכונה מבין שתי האפשרויות.

- עיריית תל אביב פועלת בשנים **האחרונים** / **האחרונות** לפיתוח הטבע העירוני.
- ניקיון של הגנים הציבוריים **תורמים** / **תורם** לשמירה על הטבע.
- כשהסביבה תהיה נקייה, כולם יוכלו ליהנות **ממנו** / **ממנה**.
- החיות שבעיר אוהבות לאכול מן הפירות של **עצי הפרי** / **העצי פרי**.

18. במשפטים שלפניכם כתבו את מילת היחס שבסוגריים בצורתה הנכונה.

- אם תפגשו בעלי חיים בטבע, בבקשה אל תאכילו (את) _____ !
- את שאריות המזון יש לזרוק לפח האשפה ולא (עליד) _____ !
- אנחנו שומרים על הטבע כדי שתהיה (ל) _____ סביבה נעימה לחיות (ב) _____ .

19. א. במשפטים שלפניכם השלימו את מילות הקישור מן הרשימה:

כמו, בגלל, לכן, כי, אצל

- הכלב נחשב לידידו הטוב של האדם _____ הוא מרגיע אותו.
- הכלבים שומרים על הבית, _____ אנשים מרגישים בטוחים איתם.
- גם אנשים עיוורים שלא יכולים לראות נעזרים בכלבים _____ הקושי שלהם להסתדר לבד בבית וברחוב.

ב. במשפט שלפניכם **הקיפו** את מילת הקישור המתאימה.

כמו / למרות / אבל היתרונות של הכלבים יש אנשים שאינם אוהבים כלבים.

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל.
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך.